

(๒๒)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๒/๒๕๕๓

เรื่องพิจารณาที่ ต. ๒๓/๒๕๕๒

วันที่ ๒๐ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๕๓

เรื่อง นายจตุพร พรหมพันธุ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๒ กรณีที่ศาลอาญาดำเนินกระบวนการพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ ขอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๑ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องสรุปได้ว่า นายจตุพร พรหมพันธุ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย อยู่บ้านเลขที่ ๑๗๘/๔๗ ถนนลาดพร้าว แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ พร้อมเอกสารประกอบ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย โดยผู้ร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบสัดส่วนกลุ่มที่ ๖ พรรคเพื่อไทย เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๒ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา ศาลอาญาได้นัดไต่สวนมูลฟ้อง คดีหมายเลขดำที่ อ.๑๕๖๒/๒๕๕๒ ระหว่างนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ โจทก์ กับนายจตุพร พรหมพันธุ์ จำเลย ในข้อหาหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา ในกรณีนี้ทนายความของผู้ร้องได้ขอเลื่อนคดีโดยอ้างเหตุว่า ได้มีพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมรัฐสภาสมัยสามัญนิติบัญญัติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่ศาลอาญาไม่อนุญาต

- ๒ -

ให้เลื่อนคดี เนื่องจากเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๑ วรรคสาม นั้น มีไว้เพื่อป้องกันมิให้จับ คุมขัง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา อันอาจเป็นการขัดขวางการทำหน้าที่ของสมาชิกแห่งสถานนั้น ๆ ในสมัยประชุม แต่การไต่สวนมูลฟ้องเป็นเรื่องระหว่างศาลกับโจทก์ ซึ่งศาลจะต้องไต่สวนมูลฟ้องก่อนว่าคดีของโจทก์มีมูลที่จะประทับรับฟ้องไว้พิจารณาหรือไม่เท่านั้น โดยศาลมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องลับหลังจำเลยได้ ขณะไต่สวนมูลฟ้องจำเลยยังมีได้มีฐานะเป็นจำเลย จำเลยจะมาฟังการไต่สวนมูลฟ้อง โดยตั้งทนายความชกค้ำนพยานโจทก์ด้วยหรือไม่ก็ได้ หรือจำเลยจะไม่มาก็ได้ ต่อมาศาลอาญาได้มีคำสั่งว่า คดีโจทก์มีมูลให้ประทับรับฟ้องไว้พิจารณา

ผู้ร้องเห็นว่า การตีความรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๑ ของศาลอาญานั้น ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากอำนาจในการตีความรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ไม่ใช่อำนาจของศาลอาญา และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๑ บัญญัติไว้ชัดเจนว่า ห้ามศาลพิจารณาคดีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาถูกฟ้องคดีอาญาในระหว่างสมัยประชุม การดำเนินการไต่สวนมูลฟ้องของศาลอาญาจึงขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๑ การที่ศาลอาญาได้มีคำสั่งประทับรับฟ้องในระหว่างสมัยประชุม โดยไม่มีการส่งหนังสือไปถึงประธานรัฐสภาเพื่อให้สภาที่ผู้ร้องเป็นสมาชิกอนุญาตก่อนที่จะมีการนำตัวมาดำเนินคดีอาญา จึงเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๑ วรรคสาม

ต่อมา เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ ผู้ร้องได้ยื่นคำโต้แย้งต่อศาลอาญาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ เพื่อขอให้ศาลอาญาส่งสำนวนให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการดำเนินกระบวนการพิจารณาและมีคำสั่งรับคดีไว้พิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในคดีอาญาที่จำเลยถูกฟ้องและการตีความบทบัญญัติดังกล่าวชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ และการที่ศาลอาญาตีความรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๑ ว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ซึ่งศาลอาญาพิจารณาแล้วมีคำสั่งว่า “สำเนาให้โจทก์ จะคัดค้านอย่างไรให้แถลงเข้ามาภายใน

- ๓ -

กำหนด ๗ วัน นับแต่วันที่ได้รับสำเนา ให้จำเลยนำส่งสำเนาภายใน ๗ วัน หากไม่มีผู้รับให้ปิดหมาย” ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๒ ศาลอาญาได้มีคำสั่งว่า การที่จะต้องส่งสำนวนให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยนั้น กรณีต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ กล่าวคือ ต้องเป็นเรื่องที่คู่ความโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่คำร้องของผู้ร้องมิได้เป็นการโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด แต่เป็นการโต้แย้งว่าคำสั่งศาลไม่ชอบเพราะขัดต่อรัฐธรรมนูญ จึงไม่อาจส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ ด้วยเหตุนี้จึงยกคำร้องของผู้ร้อง

ผู้ร้องเห็นว่า การที่ศาลอาญาพิจารณาและมีคำสั่งยกคำร้องของผู้ร้องที่ขอให้ศาลอาญาส่งสำนวนไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าศาลอาญามีอำนาจโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ นั้น ศาลอาญาไม่มีอำนาจพิจารณาและไม่สามารถมีคำสั่งเกี่ยวกับคำร้องดังกล่าวได้ ศาลอาญาต้องส่งคำร้องของผู้ร้องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย การสั่งยกคำร้องของศาลอาญาจึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ และการดำเนินกระบวนการพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตามมาตรา ๑๖๕ ของศาลอาญาไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ผู้ร้องจึงมีความประสงค์ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า การไต่สวนมูลฟ้อง การดำเนินกระบวนการพิจารณา คำสั่งประทับรับฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ ในระหว่างมีพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมรัฐสภาสมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติ พ.ศ. ๒๕๕๒ และการที่ศาลอาญาตีความรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๑ รวมทั้งการที่ศาลอาญาไม่ส่งคำร้องของผู้ร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญ และคำสั่งของศาลอาญาที่ยกคำร้องของผู้ร้อง ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า คำร้องของผู้ร้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๒ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือไม่

- ๔ -

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การใช้สิทธิตามวรรคหนึ่งต้องเป็นกรณีที่ไม้อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ” และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๒๑ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้” และวรรคสอง กำหนดว่า “การใช้สิทธิตามวรรคหนึ่งต้องเป็นกรณีที่ไม้อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๑๑ มาตรา ๒๔๕ (๑) และมาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๒) ของรัฐธรรมนูญ”

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๒ แล้ว เห็นว่า ผู้ที่จะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวข้างต้น ต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนี้

(๑) ต้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ อันสืบเนื่องมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

(๒) บุคคลนั้นต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และ

(๓) ต้องเป็นกรณีที่บุคคลนั้นไม้อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว

พิจารณาประเด็นตามคำร้องที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า กระบวนพิจารณาของศาลอาญาไม่ว่าจะเป็นการไต่สวนมูลฟ้อง การมีคำสั่งประทับรับฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ ในระหว่างที่มีพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมรัฐสภาสมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติ พ.ศ. ๒๕๕๒ รวมทั้งการที่ศาลอาญาตีความตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๑ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ และการที่ศาลอาญาไม่ส่งคำร้องของผู้ร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญและคำสั่งของศาลที่ยกคำร้องของผู้ร้อง ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ แล้วเห็นว่า

เมื่อข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่าคำร้องของผู้ร้องได้ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กรณีตามคำร้องจึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๒ ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๒๑

นอกจากนี้ ในประเด็นอื่น ๆ ที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ไม่ว่าจะเห็นว่าเป็นประเด็นที่ว่า การไต่สวนมูลฟ้องถือว่าเป็นการดำเนินคดีหรือไม่ การไต่สวนมูลฟ้องในระหว่างมีพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมรัฐสภาสมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ต้องมีหนังสือส่งถึงประธานรัฐสภาเพื่อขอตัวสมาชิกผู้นั้นมาดำเนินคดีหรือไม่ การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลอาญาเพื่อขอให้ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ และการที่ศาลอาญาไม่ส่งคำโต้แย้งและยกคำร้องของผู้ร้องที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ หรือไม่ นั้น เห็นว่า ประเด็นดังกล่าวมีลักษณะเป็นเพียงข้อหาหรือ ไม่ปรากฏว่าคำร้องของผู้ร้องในประเด็นดังกล่าวข้างต้นเป็นคำร้องที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๒ แต่อย่างไรก็ดี กรณีจึงไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๒ ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๒๑

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

- ๖ -

(คำสั่งที่ ๒/๒๕๕๓)

(นายจรูญ ภัคดีชนากุล)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายจรูญ อินทจาร)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายเฉลิมพล เอกอุรุ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนรกิจ มาประณีต)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบุญส่ง กุลบุปผา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวัตน์ สร้อยพิสุทธิ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสุพจน์ ไข่มุกด์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ